

مراقبت‌های لازم در شکستگی فک و صورت

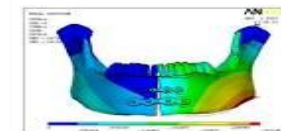
نکات قابل توجه در شکستگی فک و صورت

زمانی که استخوان‌های فک و صورت در اثر ضربه و تصادفات دچار شکستگی می‌شوند، پزشک معالج با معاینه و مشاهده، نوع درمان را مشخص می‌نماید. شروع درمان جراحی نباید بیش از دو هفته (۱۴ روز) از زمان شکستگی به تعویق بیفتد؛ زیرا تأخیر بیش از دو هفته در شروع درمان موجب جوش خوردگی ناب‌جا در استخوان‌های شکسته شده و درمان بعدی مشکل‌تر انجام خواهد شد و نتیجه آن به‌خوبی درمان در دو هفته اول بعد از شکستگی نخواهد بود.

اقدامات اولیه شروع درمان بنا به تشخیص پزشک معالج شامل: درخواست رادیوگرافی‌های لازم؛ انجام سی‌تی‌اسکن؛ مشاوره جراحی مغز و اعصاب؛ مشاوره چشم‌پزشکی و مشاوره بی‌هوشی می‌شود.

آمادگی بیماران قبل از عمل شامل موارد زیر خواهد بود:

- ۱- تأکید بر رعایت بهداشت دهان و دندان با شست‌وشوی مرتب دهان و مسواک زدن
- ۲- مصرف آنتی‌بیوتیک و داروهای کاهنده تورم با تجویز پزشک
- ۳- تغذیه مناسب بیمار با تشخیص و تجویز پزشک
- ۴- ضدعفونی کردن دهان با محلول کلرهگزیدین، هر سه ساعت، در صورت وجود زخم باز و عمیق در دهان و راه داشتن زخم عمیق دهان با محل شکستگی.

مراقبت‌های بعد از عمل:

بعد از عمل جراحی با صلاح‌دید پزشک معالج ممکن است چشم بیمار بسته باشد و یا اینکه فک بیمار با سیم بسته شده باشد. در این حالت معمولاً بعد از ۴۸ ساعت چشم بیمار توسط شخص پزشک باز خواهد

شد و چنانچه فک بیمار بسته شده باشد، دستور شروع مایعات بر حسب وسعت عمل انجام شده از شش تا ۲۴ ساعت بعد از عمل، توسط پزشک معالج داده خواهد شد.

شروع رژیم مایعات معمولاً با مایعات شفاف نظیر: آب، چای و آب کمپوت بوده و سپس با مایعات غیرشفاف مثل: شیر و سوپ صاف شده خواهد بود که در اطفال توسط مادر با سرنگ به‌داخل دهان کودک ریخته می‌شود. این مایعات، همچنین در اطفال بزرگتر چنانچه فک بسته شده باشد به وسیله لیوان انجام خواهد شد.

تجویز آنتی‌بیوتیک به‌صورت وریدی به‌همراه سرم معمولاً در ۸ ساعت اول خواهد بود. تجویز وریدی بیماران غالباً بعد از ۸ ساعت قطع شده و بیمار مرخص خواهد شد.

شست‌وشوی دهان بعد از عمل با محلول کلرهگزیدین هر سه ساعت باید ادامه یابد و حداکثر تا یک هفته ممکن است تجویز گردد.

بیمار از روز بعد از عمل جراحی باید دندان‌های خود را مسواک بزند و هیچ ترسی از آسیب مسواک به دندان‌ها نداشته باشد. البته بهتر است از مسواک نرم و کوچک استفاده کند و یا با قرار دادن آن در آب گرم برس مسواک را به‌صورت نرم مورد استفاده قرار دهد.

در عمل شکستگی‌های فک ممکن است جراح صلاح بداند فک بیمار از سه هفته تا دوماه بسته باشد. در این مدت تا زمانی که بیمار در بخش بستری است معمولاً وسایل اورژانسی برای باز کردن فک بالای سر بیماران و یا در ایستگاه پرستاری موجود است تا اگر به هر دلیلی بیمار دچار تهوع و استفراغ شود، فوراً توسط پرستار بخش و پزشک اورژانس فک بیمار باز شود. بیمار به محض باز کردن سیم‌های فک باید سیم‌های بریده شده را به بیرون از دهان بریزد و آنها را نبلعد تا

مشکلات بعدی برای بیمار پیش نیاید. همین مراقبت در منزل نیز با در اختیار داشتن «سیم‌بُر» و یا «سیم‌چین» انجام شود تا در صورتی که مسئله اورژانسی پیش آمد، اقدام به باز کردن دهان شود و باز بیمار باید به‌شدت مواظبت کند تا سیم‌های بریده شده را نبلعد.

تغذیه مناسب بعد از عمل

بعد از عمل دستور رژیم غذایی مناسب توسط پزشک داده می‌شود که با رعایت آن سلامتی بیمار تضمین می‌گردد. چنانچه فک بیمار بسته شده باشد و قرار باشد که چند هفته بسته بماند باید نحوه تغذیه توسط بیمار به صورت زیر اجرا شود:

خوردن شیر و مایعات توسط نی درشت از فاصله بین دندان‌ها یا از فضای منتهی الیه دندان‌ها که در عقب وجود دارد، بیمار تغذیه نماید. بیمار می‌تواند هر آنچه را که دوست دارد توسط مخلوط‌کن به صورت کاملاً آبکی و مایع در آورده و سپس از یک پارچه یا نظیف یا صافی توری ریز بگذراند تا محلول حاصله به صورت کاملاً آبکی در آید و سپس با نی درشت آن را بمکد. در مواردی که فک بیمار بسته نشده باشد، بیمار می‌تواند مواد غذایی را داخل مخلوط‌کن کاملاً آبکی نموده و سپس با لیوان سر بکشد.

چنانچه دندان‌های بیمار در اثر ضربه لق شده و یا احیاناً از بستر خود خارج شده باشد پزشک معالج معمولاً آنها را به دور یک نوار فلزی مخصوص به نام «آرچ‌بار» با سیم ردیف‌بندی و محکم می‌نماید و بیمار باید به مدت سه‌ماه فقط رژیم غذایی را به صورت مایعات با شرحی که داده شد مصرف کند.

در تغذیه بیماران باید سعی شود مواد پروتئینی مثل گوشت، ماهی و مرغ به صورت چرخ‌کرده و پخته شده داخل سوپ بیمار در مخلوط‌کن به صورت کاملاً آبکی در آورده و مصرف شود. تمام مواد غذایی اعم از میوه و

مجمع یارستانی امیراعلم

Amiralam.tums.ac.ir

آموزش به بیمار

شکستگی استخوانهای فک و صورت

سبزیجات و مواد لبنی به صورت مایع شده و قابل استفاده توسط بیمار به صورت فوق می باشد.

تورم بعد از عمل

تورم بعد از عمل واکنش طبیعی بدن به عمل جراحی است که معمولاً در ۲۲ ساعت اول خیلی زیاد است ولی به تدریج فروکش کرده و از بین رفتن آن از سه ماه تا یک سال به طول می انجامد؛ لذا نباید نگران آن بود. ولی چنانچه بعد از سه روز تورم شروع به افزایش نمود و به همراه تب و لرز و ضعف و بی حالی گردید، ممکن است نشانه عفونت محل عمل باشد که باید هر چه سریع تر به پزشک معالج مراجعه نمود. بعد از اعمال جراحی فک ممکن است بانداژ فشاری به دور سر و فک بیمار گذاشته شود که غالباً برای کاستن تورم و جلوگیری از خونریزی است. این بانداژ غالباً پس از ۲۴ تا ۴۸ ساعت توسط پزشک معالج یا پرستار بخش با دستور پزشک برداشته می شود. شکستگی استخوانهای صورت و عمل آنها معمولاً با درد همراه است که غالباً در حد تحمل بیمار بوده و با تجویز داروی تزریقی و یا خوراکی کاملاً کنترل می شود.

وجود حالت تهوع و استفراغ بعد از عمل معمولاً به علت داروهای بی هوشی است که به تدریج خودبه خود و یا با تجویز داروی ضد استفراغ کنترل می گردد.

- استفراغ خونی بعد از عمل های جراحی فک و صورت به دلیل بلعیده شدن خون توسط بیمار می باشد که جای نگرانی ندارد و با استفراغ خون های خورده شده غالباً تخلیه می شود.
- برای کاهش تورم بعد از عمل های فک غالباً بالاتر بودن نسبت به بدن توسط پزشک معالج تجویز می شود. در این حالت سر تخت بیمار ۳۰ درجه باید بالاتر باشد.

• در صورت ترشح زیاد و خونی بودن آن از دهان بیمار در صورتی که فک بیمار بسته باشد باید به پرستار بخش اطلاع داده شود تا با دستگاه ساکشن به طور مرتب ساکشن انجام شود.

- ورود خونابه و خون از بینی در شکستگی های گونه امری طبیعی است و جای نگرانی ندارد. خروج آنها کمک به بهبودی بیمار می کند.
- گاهی بعد از عمل پزشک بی هوشی برای بهبود تنفس بیمار لوله ای داخل بینی بیمار می گذارد که قطر آن قدری ضخیم است که به آن لوله «نازال» گفته می شود. این لوله حداکثر ۲۴ ساعت بعد از عمل توسط پزشک بی هوشی و یا با دستور او توسط پرستار برداشته خواهد شد.
- سوزش چشمها بعد از عمل غالباً به علت مصرف مواد ضد عفونی روی صورت و پلک است که درمان آنها با شست و شوی چشمها با آب و احياناً چکاندن قطره ضد التهاب و آنتی بیوتیک قابل درمان است و جای نگرانی وجود ندارد.
- بخیه های سر و صورت، غالباً توسط پزشک معالج در فاصله زمانی از سه تا هفت روز بعد از عمل کشیده خواهد شد و چنانچه چشم بیمار توسط بخیه بسته شده باشد، غالباً ۴۸ ساعت بعد از عمل توسط پزشک معالج برداشته می شود.
- بیماران فک و صورت غالباً از ۲۴ تا ۴۸ ساعت بعد از عمل می توانند استحمام کنند. زیرا زخم های سر و صورت بعد از ۲۴ ساعت از زمان عمل قابل شست و شو هستند و شستن سر و صورت با آب و صابون و یا استحمام مشکلی ایجاد نمی کند ولی بعد از شست و شو باید پماد آنتی بیوتیک روزی سه بار روی زخم مالیده شود.